

ПРОСВІТНИЦЬКО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛАВР – ДУХОВНИХ ОСЕРЕДКІВ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (XVIII – XX СТОЛІТТЯ)

(рецензія на монографію В. В. Фазана «Просвітницько-виховна діяльність Лавр – духовних осередків на українських землях (XVIII – початок XX століття)». – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 378 с.)

Уся історія українського народу та його просвіти тісно пов'язана з Українською Православною Церквою. Основним напрямком культурницької діяльності Православної Церкви в Україні була її освітня діяльність. Головними осередками просвіти були Лаври та монастирі, які навколо себе згуртовували велику кількість освічених ченців і людей. Важко переоцінити їх тисячолітній внесок у формування ментальності народу. Просвітня діяльність Лавр виявлялася передусім у створенні великої кількості освітніх закладів

для людей різних соціальних станів. Саме Лаврські та монастирсько-парафіяльні школи, бурси і духовні семінарії свого часу відкрили шлях у світ знань для більшості українців. Ці навчальні заклади формували й церковний соціум, у якому учні розвивались як християнські особистості. Тривалий період Лаврсько-парафіяльні школи були єдиною формою навчання для дітей незаможних, переважно сільських, верств населення, яке традиційно здійснювалося Православною Церквою. Відтак, досвід практичного використання в них принципів морально-етичного навчання й виховання викликає інтерес до діяльності

Лаврських і монастирських шкіл на сучасному етапі розвитку педагогічної науки, бо починаючи з 1917 року після відокремлення Церкви від школи втрачено і спадок православної педагогіки, а нині він потребує якісно нового осмислення.

У сучасних умовах виховні функції православ'я актуалізуються. Представники прогресивної педагогічної громадськості проявляють глибоку зацікавленість щодо просвітницько-виховної діяльності Лавр. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне звернення автора до означеної проблеми, оскільки в основі реалізації просвітницько-виховної діяльності Лавр означеного періоду покладено знання як основу розвитку людини – християнина.

Автор зібрав великий фактичний матеріал, який відображає розвиток просвітницько-виховної діяльності Лавр досліджуваного періоду. Не викликає сумнівів обрана автором структура монографії, яка містить три розділи, спрямовані на вирішення завдань дослідження. Автор пропонує перелік літератури, який може стати в нагоді всім, хто прагне поглибити й розширити власні знання з історії та теорії вітчизняної педагогічної думки.

Загалом автор цілком справедливо розглядає ідею просвітницько-виховної діяльності Лавр як методологічне підґрунтя нової парадигми, яке спрямоване на активізацію новаторських пошуків педагогів-учених і вчителів-практиків щодо вдосконалення навчально-виховного процесу відповідно до міжнародних освітніх стандартів.

В. В. Фазан закликає до актуалізації ідеї релігійності та духовності в діяльності загальноосвітніх навчальних закладів України. У зв'язку з цим він умотивовано визначає основні напрями використання досвіду просвітницько-виховної діяльності Лавр на українських землях XVIII – початку XX століття.

Рецензоване монографічне дослідження має вагоме теоретичне значення і практичну цінність. Воно свідчить про високу науково-методичну компетенцію автора. Позитивно оцінюємо логічний виклад матеріалу, високий рівень висновків і узагальнень, жваву й доступну мову. Видання корисне вченим, викладачам вищої школи, працівникам органів управління освітянської галузі, учителям і студентам педагогічних навчальних закладів.

Рецензент – Тетяна Тхоржевська